

Sygn. akt V CSK 457/14

POSTANOWIENIE

Dnia 25 lutego 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa Gminy B.

przeciwko J. Z.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 25 lutego 2015 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w O.

z dnia 5 marca 2014 r., sygn. akt II Ca [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i nie obciąża pozwanego obowiązkiem zwrotu powódce kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 5 marca 2014 r. Sąd Okręgowy w O. oddalił apelację pozwanego J.Z. od wyroku Sądu Rejonowego w B., którym zasądzono od pozwanego na rzecz powodowej Gminy B. kwotę 59 539,14 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 23 kwietnia 2013 r. do dnia zapłaty, dochodzonej tytułem „zwrotu” udzielonej bonifikaty na zakup lokalu mieszkalnego przy ul. R. w B. (dopłaty zbonifikowanej przez Gminę części ceny).

W sprawie ustalono, że lokal został z bonifikatą sprzedany matce pozwanego, która darowała go niezwłocznie pozwanemu, który również niezwłocznie i przed upływem 5 lat, licząc od dnia pierwotnego nabycia lokalu, zbył go na rzecz swojego pasierba, który w świetle art. 4 ust. 13 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (jedn. tekst: Dz.U. z 2014 r., poz. 518 ze zm.- dalej „u.g.n.”) nie jest osobą bliską dało powodowi na podstawie art. 68 ust. 2b w zw. z ust. 2 i 2a pkt 1 u.g.n. legitymację do żądania dopłaty zbonifikowanej części ceny od pozwanego. Jednocześnie w ocenie Sądu Okręgowego w rozpoznawanej sprawie nie wystąpiły wyjątkowe okoliczności, które pozwoliłyby na odmowę udzielenia ochrony prawnej powodowi na podstawie art. 5 k.c. Sąd Okręgowy podkreślił, że strona powodowa wystąpiła z żądaniem nieprzedawnionym, opartym na ustawowej podstawie, mając na względzie spoczywający na niej obowiązek racjonalnego gospodarowania publicznymi środkami. Sąd drugiej instancji uznał za bezskuteczne powoływanie się przez pozwanego na nieświadomość prawną oraz uznał za niewystarczającą podniesioną okoliczność, że pozwany jakoby przez zawarcie umowy darowizny z Ł. O. realizował zamiar zapewnienia swojej matce możliwie jak najlepszych warunków mieszkaniowych. Sąd Okręgowy ustalił, że pasierb pozwanego w darowanej nieruchomości nie rozpoczął żadnych prac remontowych, ani nie zamieszkał w tym lokalu.

W skardze kasacyjnej opartej na podstawie z art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. pozwany zarzucił naruszenie art. 5 k.c., przez uznanie, że powódka naruszyła zasad współżycia społecznego domagając się zwrotu bonifikaty.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni oraz usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie ujawniły się przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności przemawiające za przyjęciem skargi do rozpoznania.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej pozwanego został oparty na przesłankach ujętych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

Skarżący powołał się na występowanie następującego istotnego, jego zdaniem, zagadnienia prawnego – „czy żądanie zwrotu bonifikaty przez stronę powodową narusza zasady współżycia społecznego w przypadku, gdy zbycia lokalu mieszkalnego zakupionego z bonifikatą na podstawie przepisów ustawy o gospodarce nieruchomościami z dnia 21 sierpnia 1997 r. (Dz.U.2014.518), dokonano nieodpłatnie przed upływem pięciu lat na rzecz osoby obcej w sytuacji gdy dotychczasowy najemca, który lokal wykupił od Gminy nadal w nim zamieszkuje, a lokal wymaga dużych nakładów finansowych i przy założeniu, że nowy nabywca lokalu z uwagi na stosunki rodzinne w zamian za uczynioną na jego rzecz darowiznę deklaruje poniesienie tych nakładów celem umożliwienia godnego życia osobie w nim zamieszkującej”.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy i dotychczas niewyjaśniony, dotyczący ważnego abstrakcyjnego zagadnienia jurydycznego, którego rozpatrzenie przyczyni się do rozwoju myśli prawnej i będzie miało znaczenie nie tylko do oceny konkretnej, jednostkowej sprawy, ale także przy rozstrzyganiu innych podobnych spraw. Skarżący powinien zagadnienie to precyzyjnie sformułować, wskazując przepis prawa, z którym jest

związane i argumenty prawne, które prowadzą do powstania wątpliwości co do właściwego sposobu jego rozumienia lub stosowania w określonych, uogólnionych stanach faktycznych (zob. m. in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002/1/11). Istotne zagadnienie prawne nie występuje, jeżeli Sąd Najwyższy w pewnej kwestii wyraził pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą ważne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Trzeba przy tym uwzględnić, że skarga kasacyjna wnoszona jest w konkretnej sprawie, a ustalony przez sądy *meriti* stan faktyczny, którym Sąd Najwyższy przy jej rozpoznaniu jest związany (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.), musi pozostawać w związku z przedstawionym przez skarżącego zagadnieniem prawnym, czy wątpliwościami prawnymi i pozwalać na ich rozstrzygnięcie.

Skarżący ograniczył się do hasłowego a jednocześnie kazuistycznego wskazania występujących w sprawie zagadnień, przez co nie wykazał, aby przedstawione zagadnienie miało charakter uniwersalny. Problematyka wykładni i stosowania art. 5 k.c. została już szeroko wyjaśniona. W orzecznictwie i doktrynie nie budzi wątpliwości, że istotą prawa cywilnego jest strzeżenie praw podmiotowych, a wszelkie rozstrzygnięcia prowadzące do redukcji bądź unicestwienia tych praw mają charakter wyjątkowy. Odmowa udzielenia ochrony prawnej na podstawie art. 5 k.c., z uwagi na jego wyjątkowy - w powyższym ujęciu, charakter musi być uzasadniona istnieniem okoliczności rażących i nieakceptowanych w świetle powszechnie uznawanych w społeczeństwie wartości (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 sierpnia 2011 r. II CSK 640/10, LEX nr 964496). Nie może być ono wymierzone przeciwko treści prawa postrzeganego jako niesprawiedliwe, lecz musi być następstwem wykonania przez stronę swojego prawa podmiotowego godzącego w fundamentalne wartości, których urzeczywistnieniu ma służyć prawo (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2013 r., II CSK 286/12, LEX nr 1293949). Z uzasadnienia orzeczenia wydanego przez Sąd drugiej instancji jednoznacznie wynika, że Sąd takiej oceny dokonał w świetle okoliczności faktycznych sprawy i nie dopatrywał się podstaw do zastosowania art. 5 k.c. Zbadał przesłanki argumentacji pozwanego i ustalił, że pasierb pozwanego w darowanej nieruchomości nie rozpoczął żadnych prac remontowych, które miały stanowić motyw przeniesienia na niego własności lokalu.

Skargi nie można było również uznać za oczywiście uzasadnioną. Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej na pierwszy rzut oka, bez konieczności głębszej analizy, sprzeczności wyroku z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (por. m. in.: postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., sygn. akt I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100 i z dnia 10 stycznia 2003 r., sygn. akt V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49), co nastąpić powinno w wyodrębnionym wywodzie prawnym wskazujący w czym wyraża się „oczywistość” naruszenia prawa (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 września 2008 r., sygn. akt I CZ 64/08, niepubl.; z dnia 9 czerwca 2008 r., sygn. akt II UK 37/08, nie publ.; z dnia 19 grudnia 2001 r., sygn. akt IV CZ 200/01, nie publ.). Tego rodzaju argumentów, przekonujących z narzucającą się siłą, że skarga rokuje duże szanse na jej uwzględnienie, pozwany nie przytoczył. Argumentem na rzecz takiej oceny nie może być stanowisko pozwanego, że w istniejącym stanie faktycznym - zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu bonifikaty w wysokości 59 539,14 zł stanowi naruszenie zasad współżycia społecznego (sprawiedliwości, słuszności oraz wypełniania obowiązku alimentacyjnego względem starego i schorowanego rodzica poprzez zapewnienie mu jak najlepszych, a przede wszystkim godziwych warunków zamieszkania) tj. prowadzi do sytuacji nieakceptowanej ze względów aksjologicznych i teleologicznych. Zestawienie tego zarzutu z treścią uzasadnienia apelacyjnego nie potwierdza oczywistej zasadności zgłoszonych uwag.

Okoliczności sprawy nie wskazują przy tym, by zachodziły inne okoliczności uzasadniające przyjęcie tej skargi do rozpoznania.

Z przytoczonych względów należało odmówić jej przyjęcia do merytorycznego rozpatrzenia (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

Orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego wynika z treści art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i art. 102 k.p.c., z uwagi na sytuację życiową pozwanego.